

PRIVREDNI SUD HRVATSKE

Presuda br. II PŽ-2664/89-2 od 23. listopada 1990.

Vijeće: mr.Andrija Eraković, mr.Pave Dević,
prof.dr.Branko Jakaša

PRIJEVOZ STVARI MOREM U KONTEJNERIMA - ODGOVORNOST BRODARA I SKLADIŠTARA KOJI JE PREUZEO TERET

Brodar nije odgovoran za manjak tereta koji je primio u zapečaćenom kontejneru, ako je zapečaćen kontejner predao primaocu i u teretnici unio opasku "said to contain" i ako pošiljalac ne dokaže da je predao brodaru onoliko tereta koliko je navedeno u teretnici - Okolnost da se teret nalazi u zapečaćenom kontejneru dovoljan je razlog da postoji razumna nemogućnost kontroliranja sadržaja i količine tereta - Skladištar kojemu je brodar predao teret dužan je postupati prema propisima Zakona o obveznim odnosima - Na temelju tih propisa skladištar je obvezan ostavitelju predati teret u stanju i količini kako ga je primio - Ostavitelj mora biti brodar od kojega je skladištar preuzeo teret, ako je njemu dispoziciju za preuzimanje i uskladištenje dala druga osoba - Pod ovom pretpostavkom ta je osoba ostavitelj - Ako se radi o kontejnerima, skladištar je u pogledu njihovog otvaranja dužan postupati prema dispoziciji ostavitelja - Ako je u dispoziciji navedeno da ostavitelj mora biti obaviješten o mjestu i vremenu otvaranja kontejnera, a skladištar tako ne postupi, već pristupi otvaranju i pražnjenju kontejnera bez obavijesti ostavitelju, tada je skladištar odgovoran za eventualni manjak.

Brodar je primio na prijevoz teret maslaca smještenog u kontejneru. Na odredištu je brodar predao kontejner skladištaru. Nakon što je skladištar otvorio i ispraznio kontejner ustanovio je manjak od 30 komada kutija. Osiguratelj koji je primaocu naknadio štetu tuži brodara i skladištara da mu naknade isplaćenu osigurninu.

Prvostepeni sud je odbio tužbu protiv oba tuženika.

Prema stajalištu prvostepenog suda prvotuženik nije odgovoran za nastali manjak jer je primio na prijevoz i predao na odredište kontejner s neoštećenim plombama, što znači da ne odgovara za sadržaj kontejnera kod činjenice da je teret u kontejner sлагao krcatelj. Prema shvaćanju prvostepenog suda na takav zaključak upućuje okolnost da se broдар "ogradio od odgovornosti" upisom u teretnicu klauzule "said to contain" u odnosu na tvrdnju krcatelja da se u kontejneru nalazi 1.400 kartona.

Tužbeni zahtjev prema drugotuženiku prvostepeni sud je odbio s obrazloženjem da je drugotuženik, postupajući u skladu s odredbom čl.541. Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi (Sl.list 1. SFRJ broj 22/77, 13/82 i 30/85 - u nastavku teksta: ZPUP), neposredno nakon iskrcaja robe iz kontejnera utvrdio manjak od 30 kartona maslaca i o tome "blagovremeno uložio protest kod špeditera prvotuženika".

Pravovremeno podnesenom žalbom tužitelj pobija presudu zbog svih razloga iz čl.353.st.1. ZPP s prijedlogom da se preinači i tužbeni zahtjev u cijelosti prihvati ili da se presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

U žalbi ističe da je prvostepeni sud počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka jer je, navodeći da je drugotuženi uložio protest kod "špeditera prvotuženika" umjesto da su drugotuženik i otpremnik (špediter) stavili protest prvotuženom broдарu, "presudu zasnovao na obrazloženju suprotno dokazima u spisima i sadržini tih spisa i dokaza".

Tužitelj smatra da nije bilo osnova da prvostepeni sud - kod zauzetog stajališta da je prvotuženik "predao luci sporni kontejner s urednom plombom i pečatom - zaključio da ne postoji obveza drugotuženika da tužitelju naknadi štetu. Odgovornost tuženih temelji se na činjenici da je manjak nastao zbog oštećenja kontejnera od momenta preuzimanja tereta na prijevoz od strane broдача pa do njegove predaje u luci iskrcaja i uskladištenja, pri čemu se poziva na podatke sadržane u potvrdama o uskladištenju broj 0035461 od 30.09.1987. i broj 0035465 od 30.09.1987. te izvještaju luke broj 03764 od 30.09.1987. o pražnjenju spornog kontejnera.

Odgovor na žalbu podnio je drugotuženik.

U podnesku drugotuženik je osporio navode tužitelja i predložio da se žalba odbije kao neosnovana te potvrdi presuda prvostepenog suda.

Drugostepeni sud je zaključio da je žalba djelomično osnovana.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama razloga iz čl.365.st.2. ZPP ovaj drugostepeni sud je utvrdio:

- da je presuda donesena u postupku u kojem nije počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl.354.st.2. ZPP, posebno ne odredbe toč.13. cit. člana na koju ukazuje tužitelj u žalbi, jer presuda nema nedostataka zbog kojih se ne može ispitati;

- da je presuda pravilna i zakonita u dijelu u kojem je tužbeni zahtjev odbijen prema prvotuženiku, jer je na potpuno pravilno i utvrđeno činjenično stanje prvostepeni sud pravilno primijenio materijalno pravo;

- da presuda nije pravilna u dijelu u kojem je tužbeni zahtjev odbijen prema drugotuženiku, jer činjenično stanje, relevantno za donošenje odluke, nije potpuno utvrđeno.

Pravilno je prvostepeni sud, i prema shvaćanju ovog suda, priznao valjanom inače neobrazloženu klauzulu pod "said to contain" u teretnici kojom se broдар ogradio od krcateljevih navoda da kontejner sadrži 1.400 kutija kakao-maslaca. Naime, prema čl.510. ZPUP broдар pomorskog broда može u teretnicu unijeti primjedbe s obrazloženjem ako postoji opravdana sumnja da podaci što ih je unio krcatelj o vrsti tereta, oznakama koje se na njemu nalaze, količini tereta prema broju komada, težini, obujmu ili drugoj jedinici mjere nisu točni ili potpuni te ako nema razumne mogućnosti da se točnost tih podataka provjeri pri ukrcavanju.

Ne može se smatrati da je broдар imao razumne mogućnosti provjeriti točnost podataka koje je dao krcatelj pri ukrcavanju kad se teret predaje broдарu u zatvorenom i zapečaćenom kontejneru, a da broдар nije prethodno zajedno s krcateljem sudjelovao u utvrđivanju količine slaganog teret u kontejner.

S obzirom da je broдар predao na odredištu primaocu neoštećen, zatvoren i zapečaćen kontejner kojega je primio na prijevoz, ima se smatrati da je uredno izvršio obvezu iz ugovora i slijedom toga da ne odgovara za manjak stvari ukoliko tužitelj ne dokaže da je na prijevoz predao upravo onu količinu stvari koja je sadržana u kontejneru. Takvu tvrdnju tužitelj nije dokazao.

S obzirom na izloženo valjalo je temeljem čl.368. ZPP, jer nisu ostvareni žalbeni razlozi kao ni razlozi na koje ovaj drugostepeni sud pazi po službenoj dužnost, žalbu tužitelja djelomično odbiti kao neosnovanu te potvrditi presudu

prvostepenog suda u dijelu u kojem je odlučeno o tužbenom zahtjevu prema prvotuženiku.

Preuranjen je zaključak prvostepenog suda, na temelju do sada provedenih dokaza, da ne bi postojala obveza drugotuženika da tužitelju nadoknadi štetu koja je predmet spora.

Za ocjenu osnovanosti tužbenog zahtjeva istaknutog prema drugotuženiku koji je preuzeo teret od broдача i uskladištio ga, mjerodavne su odredbe Zakona o obveznim odnosima (Sl. list SFRJ broj 29/78, 39/85 i 46/85 - u nastavku teksta: ZOO) kojima se reguliraju prava i obveze stranaka iz ugovora o uskladištenju.

Ugovorom o skladištenju skladištar se obvezuje primiti i čuvati određenu robu i poduzeti potrebne ugovorne mjere radi njezina očuvanja u određenom stanju, te je predati na zahtjev ostavodavca ili druge ovlaštene osobe, a ostavodavac se obvezuje da mu za to plati određenu naknadu (čl.730.st.1. ZOO).

Iz navedenog slijedi da je drugotuženi skladištar dužan predati ostavodavcu teret u stanju u kojem ga je primio od broдача.

Radi utvrđenja okolnosti da li je drugotuženi u izvršenju obveza iz ugovora o uskladištenju, štiteći interese svog nalogodavca (posebno prema prijevozniku koji mu je predao robu za račun ostavodavca u oštećenom stanju - čl.731.st.4. ZOO), postupao pažnjom koja se zahtijeva od skladištara u izvršenju njegove profesionalne djelatnosti (pažnjom dobrog stručnjaka - čl.18.st.2. ZOO), prvostepeni sud će u nastavku postupka pozvati tužitelja i drugotuženika da dostave dispozicije na temelju kojih je drugotuženik vršio preuzimanje tereta od broдача i uskladištenje tako preuzetog tereta.

Za slučaj da je teret preuzimao od broдача i uskladištio ga na temelju dispozicija tužiteljevog prednika RO "Transjug" Rijeka, kako bi se moglo zaključiti na temelju do sada priloženih isprava spisu, prvostepeni sud će u nastavku postupka utvrditi da li je ostavodavac dao drugotuženiku dispoziciju da izvrši "pražnjenje kontejnera" bez prisustva predstavnika ostavodavca, ili pak da o vremenu i mjestu pražnjenja kontejnera obavijesti ostavodavca na siguran način. U slučaju da je drugotuženik izvršio pražnjenje kontejnera protivno uputama ostavodavca, bez njegove prisutnosti, odnosno propustivši da o pražnjenju kontejnera na siguran način obavijesti ostavodavca, tada bi, prema shvaćanju ovog suda, bio odgovoran za nastalu štetu, jer manjak nije utvrđen na kontradiktoran način prilikom pražnjenja kontejnera.

Drugotuzeni bi mogao pristupiti praznjenju kontejnera i bez suglasnosti ostavodavca ako bi takvo ovlaštenje proizlazilo iz općih uvjeta poslovanja drugotuzenika kao skladištara i to pod uvjetima iz čl.142. ZOO. Navedenu bi okolnost drugotuzenik trebao dokazati dostavom općih uvjeta uskladištenja koji su važili u vrijeme uskladištenja spornog tereta.

S obzirom da je u odnosu na drugotuzenika ostvaren žalbeni razlog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, valjalo je temeljem čl.370.st.1. ZPP u tom dijelu pobijanu presudu ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno suđenje, s tim da u nastavku postupka prvostepeni sud izvede sve parnične radnje te raspravi sva sporna pitanja na koja je upozorio ovaj sud.

Pave Dević

Summary

CARRIAGE OF GOODS IN CONTAINERS BY SEA - LIABILITY OF THE SHIP OPERATOR AND THE WAREHOUSEMAN WHO TOOK OVER THE CARGO

The ship operator is not liable for a shortage of cargo he received in a sealed container if he delivers the sealed container to the consignee with the reservation "said to contain" included in the bill of lading, and if the consignor does not prove that he delivered to the ship operator the quantity of cargo stated in the bill of lading - The fact that the cargo is in a sealed container makes the control of the quantity and contents reasonably impossible - The warehouseman to whom the ship operator delivered the cargo is under obligation to act in accordance with the Law on Obligations - This means that the warehouseman is obliged to deliver the cargo to the depositor in the same quantity and condition as he received it - If the shipping instructions for taking over and storing the cargo are given to the warehouseman by a person other than the ship operator, that person is deemed to be the depositor - As regards the unsealing of the containers, the warehouseman is under obligation to act in accordance with the depositor's instructions - If, in the instructions, it was stated